

ФІНАНСИ ♦ FINANCE

<https://doi.org/10.26565/2524-2547-2026-74-17>

УДК 657.05:658.5

Інна Анатоліївна Бержанір

кандидат економічних наук, доцент

Уманський національний університет,

вул. Садова, 2, Умань, 20300, Україна

berzhanir.i@udpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-7035-1170>

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Метою написання статті є систематизація та узагальнення теоретичних аспектів управління прибутком підприємства, а також розробка практичних рекомендацій щодо напрямів його удосконалення.

В процесі дослідження встановлено, що в сучасних економічних умовах суб'єкти господарювання функціонують у складному конкурентному середовищі, де фінансові результати діяльності є основним чинником їх життєздатності та перспектив розвитку. Важливе значення у системі фінансових показників належить прибутку, оскільки він характеризує кінцевий результат господарської діяльності підприємства.

Саме тому важливе значення у системі фінансових показників належить прибутку, адже він характеризує кінцевий результат господарської діяльності, а також визначає можливості підприємства щодо інвестування, оновлення матеріально-технічної бази, розширення виробництва та забезпечення належного рівня конкурентоспроможності. Саме тому питання формування, розподілу та ефективного використання прибутку є важливими у забезпеченні стабільності діяльності підприємства.

Проаналізовано динаміку обсягів прибутку підприємств України, а також досліджено чинники, що спричинили його зміну. Встановлено, що загальний обсяг збитків також зріс, що характеризується гострим економічним шоком, спричиненим повномасштабним вторгненням РФ у 2022 році, адже підприємства зменшувати обсяг виробництва, логістика зазнавала серйозних перешкод, попит і експорт теж значно зменшились. Проаналізовано також рівень прибутковості підприємств України у розрізі окремих галузей.

Доведено, що в умовах воєнного стану, невизначеності й ризику, коли від керівництва підприємницької структури залежить його майбутнє функціонування, особливого значення набувають питання забезпечення ефективності та самофінансування.

Розглянуто елементи системи управління прибутком, зокрема: планування прибутку, управління витратами, управління беззбитковістю, дивідендна політика підприємства, управління розподілом прибутку, оптимізація оподаткування. Їх використання дасть можливість приймати виважені та ефективні управлінські рішення, спрямовані на розвиток суб'єкта.

Ключові слова: управління, прибуток, бухгалтерський облік, аналіз.

JEL Classification: M41; M21; G30.

Як цитувати: Бержанір, І. А. (2026). Облік та аналіз як інструменти управління прибутком підприємства. *Соціальна економіка*, 74, 202–210. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2026-74-17>

Вступ. В сучасних умовах підприємства функціонують у складному конкурентному середовищі, де фінансові результати

діяльності є основним критерієм їх життєздатності та перспектив розвитку. Важливе значення у системі фінансових показників

© Інна Бержанір, 2026

This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0.

належить прибутку, адже він характеризує кінцевий результат господарської діяльності, а також визначає можливості підприємства щодо інвестування, оновлення матеріально-технічної бази, розширення виробництва та забезпечення належного рівня конкурентоспроможності. Саме тому питання формування, розподілу та ефективного використання прибутку є важливими у забезпеченні стабільності діяльності підприємства.

Метою статті є систематизація та узагальнення теоретичних аспектів управління прибутком підприємства, а також робка практичних рекомендацій щодо напрямів його удосконалення.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань: поглибити та уточнити економічну сутність економічної категорії «прибуток», проаналізувати динаміку обсягів прибутку підприємств України, обґрунтувати напрями удосконалення управління прибутком підприємств.

Об'єктом дослідження є фінансова діяльність підприємств, а предметом – теоретичні та методичні аспекти управління прибутком підприємства.

Огляд літератури. Дослідженням теоретичних і практичних аспектів управління прибутком підприємства присвятили праці такі вітчизняні вчені: А. Андріяш, А. Могилова (Андріяш & Могилова, 2014), О. Загородній (Загородній, 2012), Т. Морщенок, В. Задорожня (Морщенок & Задорожня, 2013), Т. Акімова, С. Приймак, А. Костякова, О. Усатенко, В. Литвиненко (Акімова, Приймак, Костякова, Усатенко, & Литвиненко, 2024), В. Замлянський, О. Волошина, С. Степаненко (Замлянський, Волошина & Степаненко, 2024), Р. Моторин, К. Приходько, М. Приходько (Моторин, Приходько, & Приходько, 2024), І. Бержанір, А. Бержанір, Н. Осадчук, С. Ткачук, Г. Скиба (Бержанір, Бержанір, Осадчук, Ткачук, & Скиба, 2024) та інші вчені.

Прибуток підприємства є важливою економічною категорією, що забезпечує позитивний фінансовий результат діяльності суб'єкта господарювання, а також характеризує ефективність виробництва та стан продуктивності праці, якість виготовленої продукції, рівень собівартості, визначає умови, що спрямовані на оновлення та модернізацію матеріально-технічної бази підприємства, підвищує його інноваційний розвиток тощо (Бержанір, Ящук, Гуменюк, Вінницька, Скиба, & Метелиця, 2026).

Розглянемо, насамперед, трактування прибутку у нормативно-правових актах. Так, у Податковому кодексі України при-

буток визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду, тобто прибутком вважається сума валових доходів, скоригована відповідним чином для потреб оподаткування¹.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає прибуток як суму, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати, а МСБО 1 характеризує прибуток як зміни у власному капіталі впродовж періоду в результаті операцій та інших подій, за винятком операцій із власниками, якщо останні діють відповідно до прав та обов'язків власників².

Прибуток або збиток – це вирахування із загального доходу витрат³, за винятком компонентів іншого сукупного прибутку.

Також слід зауважити, що у вітчизняній економічній науці існують два основних підходи, які використовують для визначення сутності поняття «прибуток підприємства» – економічний та бухгалтерський. Економічний підхід полягає в тому, що прибуток підприємства розглядають як «різницю між зовнішніми і внутрішніми (наявне обладнання, грошовий капітал, інші активи) витратами (Павелко, 2018).

Бухгалтерський підхід визначає прибуток підприємства «як різницю між доходами від продажу товарів і послуг і бухгалтерськими витратами (або явними витратами, що йдуть на оплату робочої сили, придбання основного та оборотного капіталу, оренду землі, транспортних і комунальних послуг, відсотків за кредит та ін.) (Бержанір, 2025; Вороніна, 2017; Elkington, 2024).

В сучасній економічній літературі вчені по-різному трактують прибуток як економічну категорію. Одні визначають його як джерело утворення (Васильок, Кузьмін & Дмитрів, 2024; Іщенко, 2020), інші – виходячи із напрямів його використання (Собченко (Кінева) & Гнесь, 2017), ще інші – у визначенні наводять формулу його розрахунку (Ларіонова & Капінос, 2022). Окремі науковці пов'язують прибуток з відноси-

1 Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 10.04.2026).

2 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 10.04.2026).

3 Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» зі змінами і доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text (дата звернення: 10.04.2026).

нами, що виникають в процесі здійснення виробничої діяльності, з чинником мінімізації ризиків, розширенням виробничих потужностей, недопущення банкрутства суб'єкта господарювання (Куцик, Воронко, & Воронко, 2012; Руденко & Мельник, 2026). Однак, як свідчить проведений аналіз літературних джерел, жодного трактування економічної сутності цього поняття, яке б охоплювало усі ці чинник, немає. Це свідчить про те, що кожен науковець виділяє ті аспекти терміну, які, на його думку, є важливими, нехтуючи натомість іншими.

Розглянемо дослідження процесу управління прибутком зарубіжними вченими. Так, зокрема, окремі вчені управління прибутком розглядають як навмисне використання менеджерами бухгалтерських методів або реальних господарських рішень для зміни фінансових результатів. Автори зазначають, що високий рівень управління прибутком знижує якість фінансової звітності та підриває довіру інвесторів. Вони вказують на те, що більша фінансова інтеграція загалом зменшує масштаби управління прибутком, оскільки посилюється моніторинг з боку міжнародних інвесторів, а також підвищуються вимоги до розкриття інформації (Shah & Wan, 2024).

Інші автори стверджують, що компанії не приймають рішення щодо управління прибутком ізольовано – на них істотно впливає поведінка інших учасників ринку, однак належне корпоративне управління здатне стримувати цей вплив (Banerjee, Akhtaruzzaman, & Chatterjee, 2024; Wang, Kim, Kim, & Song, 2024; Marzouki & Ben Amar, 2024).

Враховуючи це, пропонуємо власне визначення, яке найповніше охоплює усі ці складові. На нашу думку, прибуток є результатом діяльності підприємства як позитивної різниці між доходами та витратами, що може бути вираженою у формі грошових коштів, запасів, інших нематеріальних та матеріальних засобів, інших джерел, що у майбутньому принесуть економічні вигоди, використовується після оподаткування власниками як для задоволення особистих потреб, так і для вирішення завдань фірми, вибір яких здійснюється на основі облікової інформації.

Отже, на основі проведеного дослідження, можемо сформулювати загальне визначення «прибутку» як перетвореної, похідної форми додаткової вартості, яка з кількісного аспекту є різницею між ціною продажу продукції (товарів) і витратами діяльності підприємства.

Методологія дослідження. Методологічною основою дослідження є сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання економічних процесів, що дозволяють комплексно оцінити систему обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства.

У процесі дослідження застосовано такі методи: метод наукової абстракції – для узагальнення теоретичних підходів до сутності прибутку, його ролі у системі управління підприємством; аналіз і синтез – для дослідження структури прибутку, чинників його формування та узагальнення результатів оцінки фінансових показників діяльності підприємства; індукція та дедукція – для формування висновків щодо

Рис. 1. Характеристика ролі прибутку в умовах ринкової економіки

Fig. 1. The role of profit in a market economy

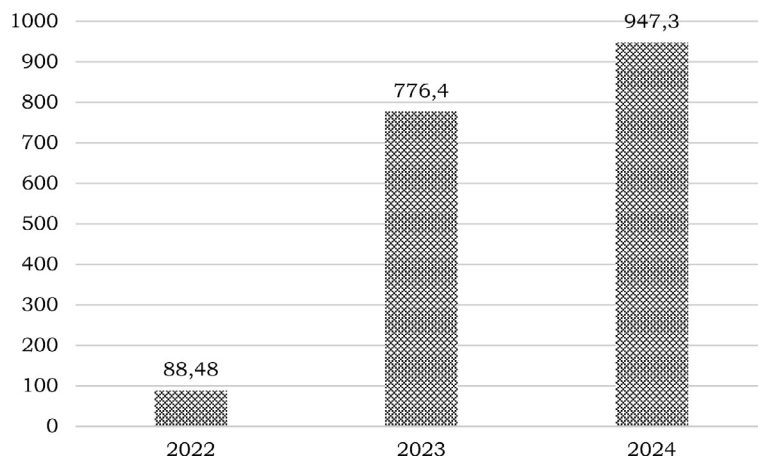

Рис. 2. Динаміка обсягів прибутку підприємств України у 2024–2025 рр., млрд грн

Fig. 2. Trends in corporate profits in Ukraine in 2024–2025, billion UAH

Джерело: розраховано автором за даними (URL: <https://stat.gov.ua/>)Source: calculated by the author based on data from (URL: <https://stat.gov.ua/>)

ефективності управління прибутком на основі часткових і загальних закономірностей; порівняльний аналіз – для зіставлення показників прибутковості підприємства у динаміці; графічний метод – для наочного відображення динаміки прибутку та результатів аналітичних розрахунків; системний підхід – для розгляду обліково-аналітичного забезпечення як цілісної системи, що включає бухгалтерський облік, фінансову звітність та аналітичні процедури.

Застосування цих методів дозволило забезпечити достовірність результатів дослідження та сформулювати обґрунтовані висновки щодо вдосконалення системи управління прибутком підприємства.

Основні результати. Отримання прибутку є найважливішою ціллю діяльності будь-якого підприємства, адже ця форма грошового накопичення відіграє досить важливу роль на ринку і є його рушійною силою (Боденчук, Боденчук, & Нідельчук, 2023). З метою реалізації на практиці заходів, спрямованих на збільшення обсягів прибутку, потрібно докласти багато зусиль і створити доречні умови.

Прибуток відіграє важливу роль в умовах ринкової економіки (рис. 1).

Головним чинником, який здатний впливати на управлінські рішення, є вивчення питань формування прибутку, рентабельності підприємства. Тому в сучасних ринкових умовах прибуток є показником ефективної діяльності підприємства, його фінансового благополуччя.

Отже, як видно з рис. 1, прибуток підприємства характеризується не лише своєю багатоаспектною роллю, але й різноманітним видами, у яких він виступає.

Отримання прибутку є найважливішою ціллю діяльності будь-якого підприємства. Нині прибуток є основною формою накопичення грошей у різних галузях економіки.

Проаналізуємо динаміку обсягів прибутку підприємств України у 2024–2025 рр. (рис. 2).

У 2022 р. прибуток підприємств за діяльністю до оподаткування становив приблизно 88,5 млрд грн, що у 12,6 разів менше, ніж у 2021 році, а частка збиткових підприємств зросла до 33,8 % у порівнянні з 26,7 % у 2021 р.

Загальний обсяг збитків також зріс, що характеризується гострим економічним шоком, спричиненим повномасштабним вторгненням РФ у 2022 році, адже підприємства зменшувати обсяг виробництва, логістика зазнавала серйозних перешкод, попит і експорт теж значно зменшились.

У 2023 році відбулось відновлення фінансових результатів підприємств, особливо великих і середніх. Так, зокрема, фінансовий результат до оподаткування великих і середніх підприємств становив 776,4 млрд грн прибутку. Однак частка збиткових підприємств усе ще є значною. Це свідчить про поступове відновлення активності великих підприємств, що відображає адаптацію бізнесу до роботи в умовах війни (логістичні, виробничі зміни) та часткове відновлення попиту як внутрішнього, так і зовнішнього.

Прибуток великих і середніх підприємств у 2024 р. зріс до 947,3 млрд грн, що на 22 % більше, ніж у 2023 р. При цьому загальна сума прибутку була 1 220,6 млрд грн, а збитки становили 273,3 млрд грн. Частка

збиткових підприємств залишалася суттєвою – до 22,1 %.

У 2024 р. державні підприємства отримали прибуток понад 16 млрд грн, що майже вдвічі більше, ніж у 2023 р. Найприбутковішими галузями серед державних були переробна промисловість і транспорт, а найбільші збитки отримали підприємства видобувної галузі. Загалом 2024 р. став роком рекордного зростання прибутковості великого бізнесу після масштабного падіння у 2022 р.

Поки дані за весь 2025 р. повністю не оприлюднено, але є важливі тенденції. Так, за 9 місяців 2025 р. прибуток до оподаткування підприємств становив – 655,2 млрд грн, що на 9,1 % менше, ніж за аналогічний період 2024 року. Позитивні фінансові результати мали підприємства на ~810,7 млрд грн, але це також 9,2 % менше, ніж у 2024 р. за той самий період. Частка підприємств із негативним фінансовим результатом збільшилася до 24,4 %. За перше півріччя прибуток великих і середніх підприємств продовжував бути позитивним, але на 12,8 % меншим, ніж у першому півріччі 2024 р.

Частка підприємств, що працювали збитково, утримувалася на рівні близько 25–26 %. Частка прибуткових великих і середніх підприємств зросла приблизно до

74 %, що свідчить про загальну стабільність у певних секторах.

Таким чином, 2025 р. характеризується певним сповільненням темпів зростання прибутку порівняно з 2024 р., але при цьому частина підприємств залишається прибутковою, і загальні фінансові результати поки лишаються позитивними.

Аналіз даних свідчить, що у 2023–2024 рр. у порівнянні з 2022 р. відбулось різке зростання прибутків підприємств України. Більшість галузей продемонстрували суттєве зростання, що свідчить про відновлення економіки після дії негативних чинників 2022 р. – війни та економічної кризи. Відновлення відбулося як у великому, так і в середньому бізнесі.

У 2025 р. хоча прибутки продовжують зростати, однак їх темпи суттєво знизилися, що може свідчити про економічну стабілізацію після відновлення в 2023–2024 рр.

Проаналізуємо рівень прибутковості підприємств України у розрізі окремих галузей (рис. 3).

У 2022 р. сільське, лісове та рибне господарство отримало значні збитки – 12,5 млн грн. На це вплинули такі негативні чинники, як: низька врожайність, знищення інфраструктури та труднощі з експортом.

У 2023 р. підприємства цієї галузі отримали прибуток в обсязі 14,000 млн грн, що

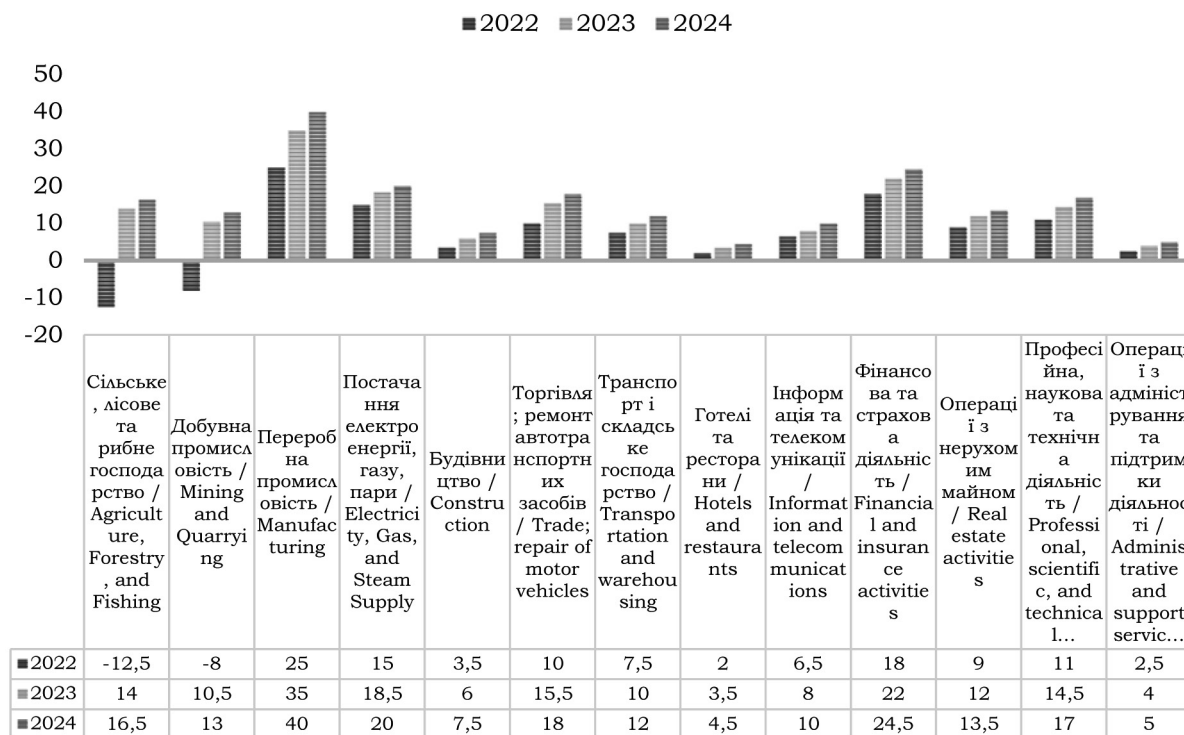

Рис. 3. Рівень прибутковості підприємств України у розрізі галузей, млрд грн

Fig. 3. Profitability of Ukrainian enterprises by sector, billion UAH

Джерело: розраховано автором за даними (URL: <https://stat.gov.ua/>)

Source: calculated by the author based on data from (URL: <https://stat.gov.ua/>)

Рис. 4. Напрями управління прибутком підприємства

Fig. 4. Areas of corporate profit management

Джерело: побудовано автором за даними (Парій, 2022; Старко, Канцір, & Шевчук, 2022)

Source: compiled by the author based on data from (Pariy, 2022; Starko, Kantsir, & Shevchuk, 2022)

на 212 % більше, ніж у 2022 р. У 2024 та 2025 прибуток підприємств продовжував збільшуватись і становив відповідно 16,500 млн грн у 2024 році та 18,000 млн грн у 2025 р. Це свідчить про стабілізацію ситуації та відновлення сільського господарства.

Переробна промисловість характеризується стабільним зростанням кожного року: + 40 % в 2023 р. та подальшим зростанням у 2024–2025 рр. У 2025 р. очікується досягнення 45,000 млн грн, що підтверджує роль переробної промисловості в стабілізації економіки після кризових років.

У 2023 р. у порівнянні з 2022 р. відбулось збільшення торгівлі на 55 %, зокрема. 10,000 млн грн у 2022 р. до 15,500 млн грн. у 2023 р. Ця позитивна тенденція зростання продовжується у 2024–2025 рр., що свідчить про відновлення внутрішнього попиту після кризових років.

У галузі «Інформація та телекомунікації» також є помітне зростання на 23,1 % у 2023 р., що можна пояснити розвитком цифрових технологій, онлайн-торгівлі та віддаленої роботи. У 2025 р. відбулось відновлення до 12,000 млн грн, що свідчить про зростаючу роль цього сектору в економіці.

Отже, у 2023–2024 рр. відбулось помітне відновлення економіки після шоків втрат у 2022 р. Більшість секторів економіки України показали ріст прибутків, що свідчить про адаптацію бізнесу до нових умов.

У 2025 році темпи зростання прибутковості в окремих галузях економіки зменшилися, що свідчить про певну стабілізацію

економіки після її активного відновлення у 2023–2024 рр. Це також може вказувати на зменшення ефекту відновлення, оскільки бізнес адаптується до нових реалій.

Такі галузі, як «Переробна промисловість», «Фінансова діяльність», «Будівництво», «Енергетика» та «Торгівля» показують стабільне зростання. Це пов'язано з високим попитом, відновленням інфраструктури та внутрішньою економічною стабільністю. Сільське господарство, добувна промисловість (особливо після 2022 року), та транспорт все ще можуть зазнавати впливу зовнішніх чинників, таких як військові дії, інфраструктурні пошкодження та нестабільність на ринках.

В умовах воєнного стану, невизначеності й ризику, коли від керівництва підприємницької структури залежить його майбутнє функціонування, особливого значення набувають питання забезпечення ефективності та самофінансування. Прибутковість підприємства значною мірою впливає на дохід його власників, обсяг дивідендів акціонерів, оплату праці персоналу і добробут споживачів. Вона означає ефективну виробничу, маркетингову, фінансову, інноваційну діяльність, результатом якої у широкому сенсі є відновлення економіки держави, її подальший економічний розвиток, формування Державного бюджету (Андрусь, 2022; Корбутяк & Привалов, 2023). Причому важливим є не скільки самий прибуток, а досягнення ним максимального значення, отже управління прибутком.

Процес управління прибутком можна розглядати через реалізацію кількох складових, що представлено на рис. 4.

Отже, поєднання усіх згаданих елементів системи управління прибутком дасть можливість приймати виважені та ефективні управлінські рішення, спрямовані на розвиток як суб'єкта господарювання так і національної економіки.

Висновки. Отже, для збільшення ефективності управління прибутком суб'єкта господарювання необхідно:

– розроблена стратегія управління прибутком підприємства повинна відповідати довгостроковим цілям розвитку підприємства та забезпечувати досягнення

оптимальних результатів, використовуючи наявні ресурси;

– враховувати усі доходи підприємства, кожний з яких впливає на обсяг прибутку;

– планувати витрати так, щоб їх сума не були вищою, ніж доходи звітного періоду, що забезпечуватиме беззбитковість виробництва та зменшить ймовірність банкрутства;

– у процесі використання прибутку враховувати, насамперед, потреби самого підприємства, формуючи власні джерела фінансування, що сприятиме максимізації та стабілізації прибутковості, а також розвитку суб'єкта господарювання.

Список використаної літератури

1. Андріяш А. С., Могилова А. Ю. Особливості управління прибутком підприємства. Молодий вчений. 2014. № 6 (09). С. 68–70.
2. Загородній А. Г. Облік і аудит : підручник. Львів : видавництво Львівської політехніки, 2012. 321 с.
3. Морщенок Т. С., Задорожня В. О. Економічна сутність прибутку підприємства та його роль в умовах ринкової економіки. Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. 2013. Т. 18. Вип. 4/2. С. 172–175.
4. Akimova T., Prymak S., Kostyakova A., Usatenko O., Lytvynenko V. The impact of innovations in enterprise accounting and control systems on optimizing the analysis of financial reporting in the transition to IFRS. *Economic Affairs*. 2024. Vol. 69(1). Pp. 261–268. <https://doi.org/10.46852/0424-2513.1.2024.39>
5. Замлинський В. А., Волошина О. В., Степаненко С. Облікова політика і економічна безпека в системі управління підприємством. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. № 1. С. 56–61. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-9>
6. Моторин Р. М., Приходько К. Р., Приходько М. Р. Аналіз впливу зовнішніх шоків на рентабельність активів суб'єктів господарювання України. Статистика України. 2024. Т. 105, № 1. С. 12–22. [https://doi.org/10.31767/su.1\(104\)2024.01.02](https://doi.org/10.31767/su.1(104)2024.01.02)
7. Berzhanir I., Berzhanir A., Osadchuk N., Tkachuk S., Skyba H. The Role of Business in Ensuring Sustainable Development of Ukraine's Economy. *Business Development via AI and Digitalization. Studies in Systems, Decision and Control*. 2024. Vol. 537. P. 203–214. https://doi.org/10.1007/978-3-031-62106-2_17
8. Berzhanir I., Yashchuk T., Humeniuk A., Vinnytska O., Skyba H., Metelytsia V. Assessment of Accounts Receivable in the Process of Enterprise Management. *Studies in Systems, Decision and Control*. 2026. Vol. 612. Pp. 433–439. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-99466-1_40
9. Павелко О. В. Розвиток понятійно-категоріального апарату в частині ідентифікації фінансових результатів: адаптація до діяльності будівельних підприємств. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2018. № 3(41). С. 47–54. [https://doi.org/10.26642/pbo-2018-3\(41\)-47-54](https://doi.org/10.26642/pbo-2018-3(41)-47-54)
10. Бержанір І. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління доходами підприємства. *Modern economics*. 2025. № 54. С. 22–27. [https://doi.org/10.31521/modecon.V54\(2025\)-03](https://doi.org/10.31521/modecon.V54(2025)-03)

References

1. Andriyash, A. S., & Mogilova, A. Yu. (2014). Features of enterprise profit management. *Young Scientist*, 6 (09), 68–70. (in Ukrainian)
2. Zagorodniy, A. G. (2012). *Accounting and Auditing*: Textbook. Lviv: Lviv Polytechnic Publishing House. (in Ukrainian)
3. Morshenok, T. S., & Zadorozhnia, V. O. (2013). The economic essence of enterprise profit and its role in a market economy. *Bulletin of the I. I. Mechnikov Odessa National University*, 18, 4/2, 172–175. (in Ukrainian)
4. Akimova, T., Prymak, S., Kostyakova, A., Usatenko, O., & Lytvynenko, V. (2024). The impact of innovations in enterprise accounting and control systems on optimizing the analysis of financial reporting in the transition to IFRS. *Economic Affairs*, 69(1), 261–268. <https://doi.org/10.46852/0424-2513.1.2024.39>
5. Zamlynskyi, V., Voloshyna, O., & Stepanenko, S. (2024). Accounting policy and economic security in the enterprise management system. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 9(1), 56–61. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-9> (in Ukrainian)
6. Motoryn, R. M., Prykhodko, K. R., & Prykhodko M. R. (2024). Analysis of the impact of external shocks on the profitability of the assets of economic entities of Ukraine. *Statistics of Ukraine*, 105(1), 12–22. [https://doi.org/10.31767/su.1\(104\)2024.01.02](https://doi.org/10.31767/su.1(104)2024.01.02) (in Ukrainian)
7. Berzhanir, I., Berzhanir, A., Osadchuk, N., Tkachuk, S., & Skyba, H. (2024). The Role of Business in Ensuring Sustainable Development of Ukraine's Economy. *Business Development via AI and Digitalization. Studies in Systems, Decision and Control*, 537, 203–214. https://doi.org/10.1007/978-3-031-62106-2_17
8. Berzhanir, I., Yashchuk, T., Humeniuk, A., Vinnytska, O., Skyba, H., & Metelytsia, V. (2026). Assessment of Accounts Receivable in the Process of Enterprise Management. *Studies in Systems, Decision and Control*, 612, 433–439. https://doi.org/10.1007/978-3-031-99466-1_40
9. Pavelko, O. V. (2018). The development of the conceptual and categorical framework for the identification of financial results: adaptation to the activities of construction companies. *Problems of Theory and Methodology of Accounting, Control and Analysis*, 3(41), 47–54. [https://doi.org/10.26642/pbo-2018-3\(41\)-47-54](https://doi.org/10.26642/pbo-2018-3(41)-47-54) (in Ukrainian)
10. Berzhanir, I. A. (2025). Accounting and analytical support for enterprise revenue management. *Modern Economics*, 54, 22–27. [https://doi.org/10.31521/modecon.V54\(2025\)-03](https://doi.org/10.31521/modecon.V54(2025)-03)

11. Elkington J. Cannibals With Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business. *Journal of Business Ethics*. SpringerLink. 2024. Vol. 23. Pp. 229–231. <https://doi.org/10.1023/A:1006129603978>
12. Вороніна В. Л. Ідентифікація видів прибутку як об'єкту бухгалтерського обліку, аналізу та контролю. Інфраструктура ринку. 2017. Вип. 5. С. 190–196.
13. Василюк М. М., Кузьмін Т. Л., Дмитрів М. В. Організація обліку та контролю фінансових результатів як складова системи управління підприємством. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-167>
14. Іщенко Н. А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. Бізнес Інформ. 2020. № 5. С. 388–393. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-388-393>
15. Собченко (Кінєва) Т. С., Гнєсь О. П. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами суб'єктами малого. Молодий вчений. 2017. № 10. С. 1054–1059.
16. Скиба Г. І., Владика Ю. П., Бержанір І. А. Перспективи розвитку інтегрованої звітності та її роль у майбутньому сталого розвитку. Держави і регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2025. № 1 (135). С. 59–64. <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-1-10>
17. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління прибутком підприємства. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. № 1. С. 120–128. <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-3-14>
18. Куцик П. О., Воронко Р. М., Редченко К. І., Воронко О. С. Аналітичне забезпечення управління формуванням фінансових результатів суб'єктів бізнесу. Вісник ЛТЕУ. Економічні науки. 2021. № 62. С. 4–11. <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-62-01>
19. Руденко В. В., Мельник В. В. Фінансові важелі в системі управління прибутком підприємства. Актуальні питання економічних наук. 2026. № 22. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/1466/1435> (дата звернення: 10.04.2026).
20. Shah S. Z. A., Wan F. Financial integration and earnings management: Evidence from emerging markets. *Journal of Applied Accounting Research*. 2024. Vol. 25(2). Pp. 197–220. <https://doi.org/10.1108/JAAR-11-2022-0288>
21. Banerjee A., Akhtaruzzaman M., Chatterjee S. Earnings management: The influence of peer group and the corporate governance intervention. *Journal of Accounting Literature*. 2024. Vol. 33(1). Pp. 111–129. <https://doi.org/10.1108/JAL-06-2023-0102>
22. Wang S. F., Kim Y., Kim S., Song, K. R. Refinancing risk, earnings management, and stock return. *Research in International Business and Finance*. 2024. Vol. 70. Pp. 1023–1093. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2024.102393>
23. Marzouki A., Ben Amar A. Managerial overconfidence, earnings management and the moderating role of business ethics: Evidence from the Stox Europe 600. *International Journal of Ethics and Systems*. 2024. Vol. 40(1). Pp. 132–154. <https://doi.org/10.1108/IJOES-01-2024-0009>
24. Боденчук Л., Боденчук С., Нідельчук В. Формування системи управління прибутком підприємства. Економіка та суспільство. 2023. № 50. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-25>
25. Андрусь О. І. Фактори та система формування прибутковості підприємства. Економіка
11. Elkington, J. (2024). Cannibals With Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business. *Journal of Business Ethics*. SpringerLink, 23, 229–231. <https://doi.org/10.1023/A:1006129603978>
12. Voronina, V. L. (2017). Identification of Profit Types as an Object of Accounting, Analysis and Control. *Market Infrastructure*, 5, 190–196. (in Ukrainian)
13. Vasylyuk, M. M., Kuzmin, T. L., & Dmytriv, M. V. (2024). The organisation of accounting and control of financial results as a component of the enterprise management system. *Economy and Society*, 68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-167>
14. Ischenko, N. A. (2020). Financial performance of small enterprises and the factors influencing it. *Business Inform*, 5, 388–393. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-388-393> (in Ukrainian)
15. Sobchenko, (Kineva), T. S., & Hnes. O. P. (2017). Accounting and analytical support for the management of financial results by small businesses. *Young Scientist*, 10, 1054–1059. (in Ukrainian)
16. Skiba, G. I., Vladika, Y. P., & Berzhanir, I. A. (2025). Prospects for the development of integrated reporting and its role in the future of sustainable development. *States and Regions. Series: Economics and Entrepreneurship*, 1 (135), 59–64. <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-1-10>
17. Larinova, K., & Kapinos, G. (2022). The mechanism of corporate profit management. *Modelling the Development of Economic Systems*, 1, 120–128. <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-3-14> (in Ukrainian)
18. Kutsyk, P. O., Voronko, R. M., Redchenko, K. I., & Voronko, O. S. (2021). Analytical support for managing the generation of financial results by business entities. *Bulletin of the Lviv Trade and Economics University. Economic Sciences*, 62, 4–11. <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-62-01> (in Ukrainian)
19. Rudenko, V. V., & Melnyk, V. V. (2026). Financial Levers in the Enterprise Profit Management System. *Current Issues in Economic Sciences*, 22. <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/1466/1435> (in Ukrainian)
20. Shah, S. Z. A., & Wan, F. (2024). Financial integration and earnings management: Evidence from emerging markets. *Journal of Applied Accounting Research*, 25(2), 197–220. <https://doi.org/10.1108/JAAR-11-2022-0288>
21. Banerjee, A., Akhtaruzzaman, M., & Chatterjee, S. (2024). Earnings management: The influence of peer group and the corporate governance intervention. *Journal of Accounting Literature*, 33(1), 111–129. <https://doi.org/10.1108/JAL-06-2023-0102>
22. Wang, S. F., Kim, Y., Kim, S., & Song, K. R. (2024). Refinancing risk, earnings management, and stock return. *Research in International Business and Finance*, 70, 102393. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2024.102393>
23. Marzouki, A., & Ben Amar, A. (2024). Managerial overconfidence, earnings management and the moderating role of business ethics: Evidence from the Stox Europe 600. *International Journal of Ethics and Systems*, 40(1), 132–154. <https://doi.org/10.1108/IJOES-01-2024-0009>
24. Bodenchuk, L., Bodenchuk, S., & Nidelchuk, V. (2023). Developing a Profit Management System for an Enterprise, *Economics and Society*, 50. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-25> (in Ukrainian)
25. Andrus, O. I. (2022). Factors and the system influencing a company's profitability. *Economy and Society*, 2, 233–240.

- і суспільство. 2022. № 2. С. 233-240. [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2\(60\).105-112](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2(60).105-112)
26. Корбутяк А., Привалов А. Управління прибутком підприємства в сучасних умовах господарювання. Молодий вчений. 2023. № 5 (117). С. 149–153. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-29>
 27. Парій Л. В. Управління прибутком підприємства в сучасних умовах. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2022. № 3–4. С. 86–92. <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2022.038692>
 28. Старко І. Є., Канцір І. А., Шевчук М. П. Сучасна парадигма управління прибутковістю. Підприємництво та інновації. 2019. № 10. С. 82–86.
 26. Korbutjak, A., & Pryvalov, A. (2023). Enterprise Profit Management in the Current Economic Climate. *Young Scientist*, 5 (117), 149–153. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-29> (in Ukrainian)
 27. Pariy, L. V. (2022). Corporate Profit Management in the Modern Environment. *Economics. Management. Business*, 3–4, 86–92. [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2023iss2\(7\).293599pp56-62](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2023iss2(7).293599pp56-62) (in Ukrainian)
 28. Starko, I. E., Kantsir, I. A., & Shevchuk, M. P. (2019). The modern paradigm of profitability management. *Entrepreneurship and Innovation*, 10, 82–86 (in Ukrainian).

Inna Berzhanir,

PhD (Economics), Associate Professor, Uman National University, 2, Sadova Str., Uman, 20300, Ukraine
berzhanir.i@udpu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-7035-1170>

ACCOUNTING AND ANALYSIS AS TOOLS FOR MANAGING A COMPANY'S PROFITS

Abstract. The aim of this article is to systematize and summaries the theoretical aspects of corporate profit management, as well as to develop practical recommendations for its improvement.

The research has established that, in the current economic climate, business entities operate in a complex competitive environment, where financial performance is the key factor determining their viability and prospects for development. Profit plays a significant role in the system of financial indicators, as it characterizes the final outcome of an enterprise's economic activity.

This is precisely why profit plays a crucial role in the system of financial indicators, as it reflects the final outcome of business operations and determines a company's ability to invest, modernize its facilities, expand production, and maintain an adequate level of competitiveness. This is why the issues of generating, allocating, and effectively utilizing profit are vital to ensuring the stability of a company's operations.

The dynamics of profit volumes of Ukrainian enterprises have been analyzed, and the factors causing these changes have been investigated. It has been established that the total volume of losses has also increased, a situation characterized by a severe economic shock caused by the full-scale invasion by the Russian Federation in 2022, as enterprises reduced production volumes, logistics faced serious obstacles, and demand and exports also declined significantly. The profitability of Ukrainian enterprises was also analyzed across individual sectors.

This paper examines the components of a profit management system, specifically: profit planning, cost management, break-even management, corporate dividend policy, profit distribution management, and tax optimization. The application of these components will enable the adoption of well-considered and effective management decisions aimed at the entity's development.

Keywords: *Management, Analysis, Profit, Accounting.*

JEL Classification: M41; M21; G30.

In cites: Berzhanir, I. (2026). Accounting and analysis as tools for managing a company's profits. *Social Economics*, 74, 202–210. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2026-74-17> (In Ukrainian)

Конфлікт інтересів: автор повідомляє про відсутність конфлікту інтересів.

Автор підтверджує, що при написанні наукової статті ресурс штучного інтелекту не використовувався.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2026 р.

Стаття пройшла рецензування 11.05.2026 р.

Стаття рекомендована до друку 23.05.2026 р.

Стаття опублікована 30.05.2026 р.

Conflict of Interest: The author declares no conflict of interest.

The author confirms that artificial intelligence tools were not used in the writing of this research article.

Received: 10 April 2026

Revised: 11 May 2026

Accepted: 23 May 2026

Published: 30 May 2026